

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประเภทโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศสำหรับเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสถานภาพสิ่งแวดล้อมของการดำเนินกิจการโรงแรม จากกระบวนการติดตามตรวจสอบ และ 2) เพื่อพัฒนาคู่มือการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมประเภทโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ สำหรับเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา

ประชากรที่ศึกษา คือ โรงแรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่ได้รับความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและเปิดดำเนินโครงการแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ.2539 – ปัจจุบัน (มกราคม 2546) จำนวน 4 สถานีตรวจวัด และเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประเภทโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติตามภารกิจพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศของประชากรเป็นหลักซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่กลุ่มโครงการบริการชุมชนและที่พักอาศัย และกลุ่มพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลกระทบ สังกัดสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำหน้าที่เป็นเลขานุการในคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการโรงแรม 4 โครงการ แบบติดตามตรวจสอบแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม รายงานการประชุมคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านโครงการที่พักอาศัย บริการชุมชนและสถานที่พักตากอากาศ และคู่มือการฝึกอบรม

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการโรงแรม 4 แห่ง

จากการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการโรงแรม 4 แห่ง พบว่าไม่มีโครงการใดที่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมทุกข้อได้อย่างครบถ้วน/สม่ำเสมอ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความไม่เข้าใจในการดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดไว้ ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามมาตรการของโครงการไม่มีเอกสารรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและรายละเอียดมาตรการที่ต้องปฏิบัติทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามได้อย่างครบถ้วน มาตรการมีข้อกำหนดหรือเงื่อนไขจำนวนมาก ซึ่งทำให้ยากต่อการปฏิบัติ และพบว่าโครงการมีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการที่แตกต่างจากที่กำหนดไว้ในมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยไม่ได้แจ้งให้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการเปลี่ยนแปลง

2. ผลการศึกษากระบวนการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศของประเทศไทย

จากการศึกษากระบวนการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่าเมื่อผู้ประกอบการเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาให้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว เจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้พิจารณารายงาน โดยมีเครื่องมือในการพิจารณารายงาน คือ ประสพการณ์ของเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นผู้พิจารณา และแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดขึ้น เมื่อเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องพิจารณาตรวจสอบรายงานแล้วเสร็จก็จะนำเสนอความเห็นเบื้องต้นต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป โดยมีเครื่องมือในการพิจารณารายงาน คือ ประสพการณ์ของผู้พิจารณา แนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดขึ้น และความเห็นเบื้องต้นที่เจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องนำเสนอ และเมื่อรายงานได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ แล้ว

ผู้ประกอบการจะต้องนำมาตรการต่างๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

3. ผลการศึกษาและสังเคราะห์ผลการประชุมคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้านโครงการที่พักอาศัย บริการชุมชนและสถานที่พักตากอากาศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ

จากการศึกษาและสังเคราะห์ผลการประชุมคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้านโครงการที่พักอาศัย บริการชุมชนและสถานที่พักตากอากาศ ในการประชุมช่วงระหว่างมกราคม 2546 – สิงหาคม 2548 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ พบว่ามีรายละเอียดในบางประเด็นที่ไม่ปรากฏอยู่ในเอกสารแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการที่พักอาศัย บริการชุมชนและสถานที่พักตากอากาศ ได้แก่

3.1 รายละเอียดโครงการ เช่น การก่อสร้างอาคารโรงแรมที่เป็นไปตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 387/2528 ลงวันที่ 23 กันยายน 2528 เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2478 กรณีโครงการมีการเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารจากอาคารชุดพักอาศัยเป็นโรงแรม ให้แสดงเอกสารยืนยันจากนิติบุคคลอาคารชุดในการยินยอมให้โครงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารจากอาคารชุดพักอาศัยเป็นโรงแรม โดยจะต้องมีมติเป็นเอกฉันท์ เป็นต้น

3.2 การบำบัดน้ำเสีย เช่น ให้พิจารณาความเหมาะสมและความจำเป็นในขั้นตอนการเติมคลอรีนเพื่อฆ่าเชื้อโรคในน้ำทิ้ง และไม่ก่อให้เกิดสารก่อมะเร็ง ซึ่งอาจมีผลต่อสุขภาพอนามัยของและสัตว์ ให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำของโครงการทุก 1 เดือน เป็นต้น

3.3 การระบายน้ำ เช่น ให้พิจารณาประเมินอัตราการระบายน้ำก่อนและหลังพัฒนาโครงการ โดยนำค่าเวลาการรวมตัวของน้ำผิวดิน (TC) ของพื้นที่จริง มาพิจารณาเพิ่มเติมด้วย และเสนอมาตรการควบคุมอัตราการระบายน้ำที่เหมาะสม โดยอัตราการระบายน้ำหลังพัฒนาโครงการต้องไม่มากกว่าก่อนพัฒนา มิให้มีการระบายน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดน้ำเสียแล้วลงบ่อน้ำของโครงการ เป็นต้น

3.4 การจัดการมูลฝอย ได้แก่ ให้พิจารณานำน้ำชะล้างมูลฝอยเข้าระบบบำบัดน้ำเสียพร้อมแสดงรายละเอียดที่ชัดเจน

3.5 การป้องกันอัคคีภัย เช่น ให้พิจารณาจัดให้มีจุดรวมคนกรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้ภายในพื้นที่โครงการที่สามารถอพยพคนได้สะดวกและปลอดภัยตามมาตรฐานขั้นต่ำด้านความ

ปลอดภัยก่อนที่จะเคลื่อนย้ายไปสู่จุดรวมพลในพื้นที่สาธารณะนอกโครงการ โดยต้องมีสัดส่วนของพื้นที่ต่อผู้พักอาศัยในโครงการที่สามารถรองรับจำนวนผู้พักอาศัยภายในโครงการได้อย่างเพียงพอ และปลอดภัยเท่ากับ 0.25 ตารางเมตรต่อ 1 คน ให้ประเมินผลกระทบกรณีเกิดอัคคีภัยในจุดที่ระดับเพลิงไม่สามารถเข้าถึง พร้อมเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไข เป็นต้น

3.6 สุนทรียภาพ เช่น ให้แสดงผังภูมิสถาปัตยกรรมของโครงการโดยระบุรายละเอียดของพื้นที่สีเขียวให้ชัดเจน ซึ่งต้องมีสัดส่วนของผู้อยู่อาศัยในโครงการกับพื้นที่สีเขียวของโครงการเท่ากับ 1 คน ต่อ 1 ตารางเมตรและมีพื้นที่สีเขียวบริเวณพื้นที่ชั้นล่างไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียวที่ต้องจัดให้มีตามหลักเกณฑ์ ทั้งนี้ต้องมีไม้ยืนต้นบริเวณพื้นที่ชั้นล่างไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียวที่ต้องจัดให้ตามหลักเกณฑ์ ให้แสดงรายละเอียดภาพตัดขวาง (Cross Section) ของพื้นที่สีเขียวบนอาคารที่สามารถดำเนินการจัดพื้นที่สีเขียวตามผังที่กำหนดไว้และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เป็นต้น

3.7 การใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ โฉนดที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของโครงการต้องมีความชัดเจนในกรรมสิทธิ์ที่ดินของเจ้าของโครงการ

3.8 การจราจร เช่น กรณีโครงการตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่นหรือในบริเวณใกล้เคียงมีกิจกรรมประเภทโรงแรมอยู่มาก ให้ประเมินผลกระทบด้านการจราจรกรณีเลวร้ายที่สุด เป็นต้น

3.9 การระบายอากาศ เช่น ให้ศึกษาและแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับความร้อนหรืออุณหภูมิที่สูงขึ้นจากกิจกรรมดำเนินโครงการต่างๆ กรณีโครงการมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศระบบ Air Cooled Split Type ในห้องพักแต่ละหน่วย ให้ประเมินผลกระทบจากการระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศต่อบริเวณข้างเคียงพื้นที่โครงการ เป็นต้น

3.10 ศิลปกรรมและธรรมชาติ เช่น ในการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษ และตั้งอยู่ใกล้เคียงกับอาคารโบราณสถานที่มีอายุเก่าแก่ ให้ตรวจสอบสภาพอาคารโบราณสถานก่อนการดำเนินการก่อสร้าง เพื่อดูสภาพโดยรวมว่าอาคารโบราณสถานมีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอหรือไม่ และในระหว่างการก่อสร้างจะต้องมีการตรวจสอบทุกระยะ รวมทั้งเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการก่อสร้างหากพบว่าอาคารโบราณสถานได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างอาคารโครงการ ผู้ดำเนินการจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบบูรณะอาคารโบราณสถานให้สมบูรณ์ตามหลักวิชาการโดยประสานกับกรมศิลปากร เป็นต้น

3.11 การอนุรักษ์พลังงาน ได้แก่ ให้แสดงรายละเอียดมาตรการอนุรักษ์พลังงาน โดยเฉพาะระบบไฟฟ้าส่องสว่างและระบบปรับอากาศ

3.12 การดำเนินการช่วงก่อสร้าง เช่น ให้แสดงรายละเอียดวิธีการขุดดินและการจัดการดินที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างชั้นใต้ดินของโครงการ พร้อมเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ หากโครงการเลือกการก่อสร้างฐานรากด้วยวิธีการตอกเสาเข็มให้ประเมินผลกระทบจากกิจกรรมการก่อสร้างโครงการต่อผู้พักอาศัยข้างเคียงโครงการและชุมชนโดยรอบ และหากสถานที่ก่อสร้างของโครงการอยู่ในบริเวณที่มีชุมชนหนาแน่นหรือมีอาคารข้างเคียงติดกับโครงการ ให้โครงการพิจารณาใช้เข็มเจาะแทนเข็มตอกในการก่อสร้างฐานรากของโครงการ เพื่อลดผลกระทบด้านเสียงและความสั่นสะเทือนที่อาจส่งผลต่ออาคารข้างเคียงและพื้นที่บริเวณโดยรอบโครงการ เป็นต้น

3.13 ประเด็นอื่นๆ ได้แก่ กรณีโครงการเลือกใช้ผนังอาคารด้วยกระจก ให้ประเมินผลกระทบจากการสะท้อนแสงจากกระจกที่มีผลต่อผู้พักอาศัยข้างเคียงและผู้สัญจรไปมา พร้อมทั้งเสนอมาตรการป้องกันและลดผลกระทบดังกล่าว

4. คู่มือการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศสำหรับเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมประเภทโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศสำหรับเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปตามแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการที่พักอาศัย บริการชุมชนและสถานที่พักตากอากาศ โดยผู้วิจัยได้เพิ่มเติมรายละเอียดเพื่อให้มีความครอบคลุมและสามารถตอบสนองต่อประเด็นปัญหาที่พบจากการติดตามตรวจสอบ ได้แก่ การกำหนดให้แสดงระเบียบวิธีการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Procedure) สำหรับให้เจ้าหน้าที่ของโครงการที่จะรับผิดชอบในการดำเนินการตามมาตรการ ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติได้อย่างชัดเจน และในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้แสดงรายละเอียดการมีส่วนร่วมของเจ้าของโครงการ ขั้นตอน วิธีการและผลการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้จัดทำรายงานและเจ้าของโครงการ พร้อมทั้งแสดงเอกสารการยอมรับมาตรการที่กำหนดขึ้นจากเจ้าของโครงการ รวมทั้งได้เพิ่มเติมประเด็นพิจารณาของคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านโครงการที่พักอาศัย บริการชุมชนและสถานที่พักตากอากาศซึ่งได้จากการศึกษาและ

สังเคราะห์ผลการประชุมของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ระหว่างเดือนมกราคม 2546 – สิงหาคม 2548

5. ผลการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศสำหรับเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

จากการให้ผู้เข้าฝึกอบรมทำแบบทดสอบ พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังฝึกอบรม ในส่วนของความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 16.27 และ 19.20 ตามลำดับ ความตระหนักเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินกิจการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ เท่ากับ 7.97 และ 9.30 ตามลำดับ เจตคติเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินกิจการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ เท่ากับ 7.70 และ 9.33 ตามลำดับ และในส่วนของทักษะในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ เท่ากับ 7.27 และ 9.23 ตามลำดับ

จากผลการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศสำหรับเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง จะมีคะแนนในบางลำดับในผลการทดสอบเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก เจตคติ และทักษะ มีคะแนนเท่ากันระหว่างผลการทดสอบก่อนฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบนั้นเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับระบบการวิเคราะห์อยู่แล้ว และเหตุที่ผู้วิจัยต้องทำการทดสอบต่อไปให้ครบในทุกหัวข้อเนื่องจากหัวข้อในแบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อกันและต้องใช้ความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก เจตคติ และทักษะ ที่เกี่ยวเนื่องกันทั้งหมดในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศสำหรับเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

6. การประเมินผลการฝึกอบรมการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

จากการประเมินผลการฝึกอบรม โดยนำผลการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมมาคำนวณ โดยใช้สถิติ t - test สรุปผลได้ว่าความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความตระหนักและเจตคติเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินกิจการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ และทักษะในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง หลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า

การฝึกอบรมการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความตระหนักและเจตคติเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินกิจการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ และทักษะในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศมากขึ้น

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาโครงสร้างและหน้าที่ของโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ และผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นมีความคล้ายคลึงกับโครงการด้านที่อยู่อาศัยอื่น ได้แก่ อาคารชุดพักอาศัย บ้านจัดสรร เป็นต้น ทั้งนี้ ผลกระทบจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดและที่ตั้งของโครงการ

2. จากการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการโรงแรม 4 แห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่าแต่ละโครงการมีปัญหาในการปฏิบัติตามมาตรการ อาทิ การปฏิบัติไม่ครบตามที่ระบุไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื่องจากผู้ดูแลรับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการไม่มีเอกสารรายงาน ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามรายละเอียดและข้อกำหนดต่างๆ ในรายงานได้ การไม่ส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากไม่เข้าใจในการดำเนินงานตามมาตรการที่ระบุไว้ในรายงาน และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีข้อกำหนดหรือเงื่อนไขจำนวนมาก ซึ่งทำให้ยากต่อการปฏิบัติ เป็นต้น สาเหตุสำคัญมาจากการที่ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติไม่ได้รับทราบรายละเอียดที่กำหนดไว้ในมาตรการ จึงไม่เข้าใจแนวทางปฏิบัติว่าต้องดำเนินการอย่างไร

นอกจากนี้ มาตรการที่หน่วยงานของรัฐพิจารณาให้ความเห็นชอบ และให้โครงการนำไปปฏิบัตินั้น ข้อเท็จจริงพบว่ามาตรการบางส่วนมีข้อกำหนดหรือเงื่อนไขจำนวนมาก ซึ่งทำให้ยากต่อการปฏิบัติ ทั้งนี้ เนื่องมาจากในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เจ้าของโครงการไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการของตนเอง โดยเฉพาะในขั้นตอนการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำให้มาตรการที่บางประการที่กำหนดขึ้นไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าของโครงการต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการ

ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการของตนเอง เพื่อจะได้มีส่วนพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับมาตรการที่จะกำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งโครงการจะต้องรับผิดชอบในการนำไปปฏิบัติหลังจากที่รายงานได้รับความเห็นชอบแล้วต่อไป ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ก็สอดคล้องกับโครงการติดตามตรวจสอบและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันตก จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และโครงการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการจัดสรรที่ดินในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. จากการศึกษาแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการที่พักอาศัย บริการชุมชนและสถานที่พักตากอากาศ ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2542 ประกอบกับการศึกษาและสังเคราะห์ผลการประชุมคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้านโครงการที่พักอาศัย บริการชุมชนและสถานที่พักตากอากาศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ ผู้วิจัยเห็นว่าการรวบรวมประเด็นที่สำคัญจากผลการศึกษาดังกล่าว และนำมาสร้างเป็นคู่มือการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมประเภทโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ สำหรับเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้การศึกษาและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีความครบถ้วนและครอบคลุมประเด็นที่สำคัญ และช่วยให้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การจัดทำรายงาน รวมทั้งการพิจารณารายงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้นได้ต่อไป

4. จากการศึกษาประเมินผลการฝึกอบรมการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศสำหรับเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง โดยให้ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งแบบทดสอบดังกล่าวแบ่งเป็น 4 ตอน เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความตระหนักและเจตคติเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินกิจการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ และทักษะในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ พบว่าคะแนนหลังการฝึกอบรมส่วนใหญ่เพิ่มมากขึ้นจากคะแนนก่อนการฝึกอบรม และเมื่อนำไปทดสอบความวิწყัยสำคัญทางสถิติ พบว่าการฝึกอบรมทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความตระหนักและเจตคติเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินกิจการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ และทักษะ

ในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ได้สอดคล้องกับรายงานการศึกษาโครงการพัฒนาบุคลากรและการศึกษาทบทวนกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร เรื่อง เทคนิคและกระบวนการวิเคราะห์รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิทยานิพนธ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีลักษณะการใช้กิจกรรมการฝึกอบรม เช่นเดียวกันคือการป้องกันการปนเปื้อนสารทำความสะอาดในน้ำทิ้งจากอาคารโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา : กรณีศึกษาอาคารสำนักงานหลักสี่ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) การสร้างโปรแกรมฝึกอบรมด้านการจัดการความปลอดภัยในการทำงานสำหรับพนักงานที่ปฏิบัติงานในโรงซ่อมบำรุงอุปกรณ์ภาคพื้นบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานระบบบำบัดน้ำเสียแบบเลี้ยงตะกอนกับระบบบำบัดน้ำเสียแบบจานหมุนชีวภาพ กรณีศึกษา : ระบบบำบัดน้ำเสียรวมท่าอากาศยานกรุงเทพ การพัฒนาศักยภาพของพยาบาลและพนักงานช่วยการพยาบาลในการจัดการขยะติดเชื้อ : กรณีศึกษา โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช กรมแพทย์ทหารอากาศ และการควบคุมของเสียที่เป็นของแข็งในกระบวนการขึ้นรูปและตัดขวางจรรวม : กรณีศึกษาบริษัท ฟิลิปส์ เหมิคอนดักเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด ดังนั้น การจัดฝึกอบรมการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ น่าจะเกิดประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งนี้

1. ผู้ประกอบกิจการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการของตนเอง เพื่อให้มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้นเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติได้จริง และเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนด
2. ผู้พิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งทักษะในการพิจารณารายงาน โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องนำหลักการของสิ่งแวดล้อมศึกษาไปใช้ในการดำเนินการ เช่น การจัดฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

3. หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่พิจารณารายงาน ควรจัดทำโครงการติดตามตรวจสอบ ปัญหาการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตาม ตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของโครงการที่ได้รับความเห็นชอบรายงานไปแล้ว เพื่อนำปัญหา ที่พบมาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือ ที่ใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

พัฒนาคู่มือการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ ประเภทอื่นที่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม